

Posudek vedoucí práce na diplomovou práci Jana Vávry Odhad osobnosti ze záznamů tance a chůze (získaných pomocí technologie Motion Capture)

Jan Vávra je student, jehož styl práce jsem měla možnost poznat už během psaní bakalářské práce. Typické je pro něj především to, že začíná s psaním ve chvíli, kdy ostatní finišují, a jeho úsilí v závěru se blíží nekonečnu. Musím hned v úvodu konstatovat, že kdyby jeho pracovní tempo bylo stále tak vysoké, jako poslední týden před odevzdáním, tak vzhledem k tomu, že nemá problém s psaným projevem, ani např. se statistikou a většinu práce dělá s lehkostí, kterou by mu ostatní studenti záviděli, seděli bychom tu teď již minimálně nad jeho doktorskou prací a ne magisterskou. Dokonce 14 denní příprava bakalářské práce kolegovi vyšla natolik, že byla hodnocena velmi vysoko a na bakalářské úrovni měla opravdu vysokou kvalitu. Bohužel čas věnovaný diplomové práci nebyl příliš delší a tentokrát to již k tak kvalitnímu výstupu nevedlo. Naopak, kvalita se od bakalářské práce dokonce v některých aspektech snížila.

Práce je na první pohled natahovaná. Z 53 stran textu (nepočítaje abstrakt, obsah a bibliografii), ještě dalších 10 stran působí dojmem, že byly psány jen proto, aby se celkový počet stran zvýšil. Obsahují úvod, který na 2 stránkách konstatuje, o čem bude pojednávat práce, dále kapitolu představující jakýsi pokus teoreticky téma ukotvit v ekologické teorii vnímání, který je ale velmi nepodařený, a posledně kapitolu obsahující přeformulované části z úvodu autorovy bakalářské práce. Pouze tento původ – snaha natáhnout práci již hotovým textem z bakalářky – mi vysvětluje, jak mohl vzniknout tak nekoherentní text, nemající žádnou strukturu ani myšlenku, navíc plný gramatických a stylistických chyb.

Práci je tudíž možné posuzovat (a číst) prakticky až od kapitoly 4 na str. 16. Tady autor začíná konečně prokazovat, že si umí načíst literaturu a strukturovaně ji parafrázovat. Následuje 13 stran smysluplného review. Styl psaní bych však od magisterského studenta očekávala již vyzrálejší, tento působí stále dojmem natahování. Přesto většinou je tento text srozumitelný. Z opačných případů je možné např. zmínit na str. 28 autorovo konstatování, že „ženské účastnice výzkumu byly výrazně více ve vnímání přitažlivosti mužských protějšků ovlivněny osobnostními rysy, zvláště otevřeností a svědomitostí.“ Zajímalo by mě však, jestli byly ovlivněny vlastní otevřeností a svědomitostí, nebo otevřeností a svědomitostí hodnocených mužů. Ráda bych také, aby autor doplnil informaci, jak dopadlo srovnání 3 technik zjišťování možných vlivů na rozpoznání pohybu ve studii Pollicka et al. (2004), kterou opomenul uvést. A dále zodpověděl otázku, kterou si (nebo snad čtenářům?) položil, ale nezodpověděl, v práci: Potvrdila provedená studie intuitivní předpoklad, že extraverze se bude projevovat větším rozsahem pohybu, zatímco např. neuroticismus krátkými, trhanými pohyby malého rozsahu? (str. 26). Větší erudovanost bych očekávala v oblasti použité technologie. Autor na začátku kapitoly 4 rozebírá technologii point-light/motion capture, ale je vidět, že teoretické znalosti má o tom velmi chabé, zvláště při vysvětlování motion capture vychází pouze ze svých praktických, avšak dosti laických, zkušeností. Zato tentýž popis motion capture uvádí pro jistotu ještě jednou v metodice.

Lepší úroveň vědeckého psaní bych očekávala také v metodice. Popis metodiky je podrobný, ovšem připomíná spíše autorův deníček než odborné referování o postupu práce. Není mi jasné, jak a proč došlo k redukci počtu prezentovaných záznamů ze 4x21 na 20x tanec rychlý, 20x tanec pomalý, 10x tanec s partnerem a 8x chůze. Autor pouze uvádí, že vyřadil 2 chůze. Dále chybí údaje o tom, kolik hodnotitelů hodnotilo jedno video. Zcela chybí popis korelační a faktorové analýzy a použitých statistických aplikací.

Z hlediska prezentování výsledků se autor dopustil několika formálních, poměrně zásadních chyb: chybí číslování tabulek, popisky tabulek, legenda k hodnotám v nich uvedených, doplňující statistické

údaje, jako například df. Celá práce obsahuje jedinkrát použitou statistickou zkratku (p), navíc chybnou, protože autor patrně měl na mysli „r“ – korelační koeficient. Dále už jsou uváděny hodnoty bez jakéhokoli zařazení. V kapitole 9.1 chybí popis výsledků a tabulka pro pomalý tanec. V interpretacích je patrně často zaměňováno sebevědomí a svědomitost. Konečně nedostatky má i diskuze, ve které zcela chybí konfrontace výsledků s literaturou.

Nyní k samotné studii, kterou zde autor předkládá. Autor se na ní podílel prakticky od začátku, aktivně se účastnil sběru dat, poměrně náročného, ale koncentrovaného prakticky do pouhých 2 dnů. Náročnější část pak představovala úprava dat, kterou prováděla firma poskytující technologii Motion Capture, avšak za pomoci Jana Vávry a kolegyně Anety Polanské, které by měl kolega Vávra především poděkovat za její velký díl práce. Čištění dat probíhalo poměrně problematicky, ovšem dnes již těžko přesně určíme, kdo na tom nesl jak velkou vinu. Další fáze práce již proběhly ve zrychleném režimu během pár posledních týdnů před termínem odevzdání a vzhledem k rychlosti, kterou se všechno dělo, jsem mohla tak tak sledovat běh událostí. Kolega Vávra se velmi rychle rozhodl výrazně zjednodušit původní záměr studie a z natočených 16 situací použít jen 4. Jde o nejčastěji studovaný typ pohybu, tanec (rychlý, pomalý, s partnerem) a chůzi. Mimochodem autor argumentuje pro svoji zjednodušenou verzi, soustředěnou kolem chůze a tance, tím, že hodnotitelé si s tancem asociují nejvíce vlastností. Sám však žádnou studii, která by toto podporovala, neuvádí, naopak uvádí výsledky studie, která zjistila nejlepší odhad osobnosti u sportovních a neobvyklých činností.) Hodnotitelé pak hodnotili nejen osobnostní faktory NEOPS a sebevědomí, ale také maskulinitu, dominanci a atraktivitu. Tím vznikla poměrně kompletní sada hodnocených osobnostních dimenzí, které hrají obvykle v etologických studiích roli. V první fázi analýz nezískal kolega Vávra vůbec očekávané výsledky, když ani u jednoho z faktorů velké pětky, ani u sebevědomí nekorelovalo sebehodnocení tanečnic s hodnocením hodnotiteli na základě zhlédnutí videonahrávek tance/chůze. To jinými slovy znamená, že hodnotitelé nejsou schopni z pouhého pohybu žen při tanci či chůzi z hlediska jejich osobnosti rozpoznat vůbec nic. Jan Vávra ale v této fázi naštěstí neskončil a provedl další analýzy, kterými celou věc více osvětlil. Zaprvé pomocí Cronbachova alfa, které bylo u všech hodnocení velmi vysoké, vyvrátil všemožné alternativní interpretace o nepozorných hodnotitelích. Dále zjistil obrovskou prokorelovanost jednotlivých hodnocených dimenzí mezi sebou (škoda, že nevíme, o jaký typ korelace se jedná). Pomocí faktorové analýzy dále zjistil, že hodnotitelé vlastně většinou posuzují spíše na základě pozitivního vs. negativního dojmu, případně si všímají maskulinity projevu (ve spojení s neuroticismem či dominancí). A konečně zjistil, že na rozdíl od pozitivního dojmu, tato vnímaná maskulinita odrážela nižší sebehodnocenou extraverci, vyšší přívětivost a především nižší sebevědomí. Hodnotitelé si tedy udělali velmi jednoduchou a také velmi špatnou představu o osobnosti tančící ženy. Jak již bylo zmíněno, autor opomíjí diskutovat výsledky podobných prací ve vztahu k vlastním, včetně výborné práce své kolegyně Magdy Rynešové, která zjistila, že sebehodnocené vlastnosti velké pětky velmi výrazně souvisí s pohyby, který probandky během tance a chůze dělají. Dalo by se tedy říct, že navzdory tomu, že hodnotitelé mají bohatý zdroj informací o osobnosti ve formě různých aspektů pohybu, nedokážou tyto informace správně vyhodnotit a osobnost na jejich základě odhadnout. To je dost překvapivé zjištění, vzhledem k tomu, jak důležité je pro lidi číst řeč těla ostatních. K tomu je možné diskutovat řadu evolučních a dalších interpretací, což ale autor bohužel také neudělal.

Protože úroveň práce je v mnoha aspektech snižena, na druhou stranu empirická část přináší zajímavé výsledky, hodnotím práci jako dobrou.

Jitka Lindová